

Rapport for prosjektet:

UNGDOM SOM RESSURS – USR

Relevante og inkluderende kulturtilbud for og med barn og unge
2023 - 2024

GOD IDE

DÄRLIG IDE

Innhold

1. Forord
2. Innledning
3. Hva er «Ungdom som ressurs»
  - 3.1 Intensjon
  - 3.2 Forankring og legitimitet
  - 3.3 Hvorfor er tiltak som "Ungdom som ressurs" viktig i dag?
4. Deltakere
5. Prosessarbeid og gjennomføring
6. Medvirkning og samarbeid
  - 6.1 Hvordan ble det jobbet med ungdomsmedvirkning
  - 6.2 Forankring hos kommuneledelse
  - 6.3 Lokalt samarbeid
  - 6.4 Nasjonalt /regionalt samarbeid
7. Resultater
8. anbefalinger
9. Kompetansebank

KAN BLI EN GOD IDE

KAN BLI EN GOD IDE SAMMEN MED EN ANNEN IDE

1. Forord

Prosjektet Ungdom som ressurs i Midt Norge var et initiativ ledet av Norsk kulturskoleråd som gjenspeilet behovet for å holde kontinuiteten i utviklingsarbeidet rettet mot bredde-tilbud for barn og unge i kommunen. Prosjektet ble sponset av Sparebank 1 SMN gjennom støtteordningen Samfunnsutbytte.

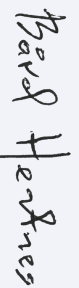
Prosjektet er en videreføring av satsingen Koordinert kulturarbeid, gjennomført med fem kommuner i årene 2020 og 2022. Fem nye kommuner ble invitert til å delta i «Ungdom som ressurs» prosjektet med mål om å nå ungdommer som faller utenfor det ordinære fritids-kulturtilbudet i kommunen.

Deltakende kommuner ble invitert til å etablere og prøve ut ulike sosiale og kulturelle arenaer. Dette i et samarbeid mellom forskjellige kommunale tjenestetilbud og kulturpolitiske aktører samt i dialog med kommunenes ungdomsråd.

Det har blitt prøvd ut ulike forsøk på å forankre koordineringsarbeidet mellom flere kommunale instanser. Det har vært viktig for deltakerne å erfare, hva som kreves av innsats og politisk forankring for resultatoppnåelse.

Medvirkningsbasert kulturarbeid har vært sentralt i dette arbeidet, og gjennom kommunebesøk fikk deltakerne et godt innblikk i medvirkning, ung medbestemmelse og inkluderingsarbeid samt dialogverksted-metoder.

Vi benytter anledningen til å takke Sparebank 1 SMN, UKM-Norge og kommunene som har deltatt i prosjektet, og ønsker alle lykke til med utvikling av koordinert og medvirkningsbasert kulturarbeid i kommunen.

Bård Hestnes
Prosjektleder

Fabiola Charry
Fagansvalig

Morten Christiansen
Direktør

2. Innledning

Prosjektet Ungdoms som ressurs i Midt Norge hadde søkelys på samfunnsområdene mangfold, inkludering og utenforskap, psykisk helse og fattigdom. Norsk kulturskoleråd inviterte fem kommuner i Midt Norge, Melhus, Ålesund, Steinkjer, Orkland og Røros, til å delta.

Hensikten med prosjektet var å motivere, oppfordre og inspirere kommunale kulturskoler, i samarbeid med det lokale kulturlivet og fritidsfeltet til å sette i gang lavterskeltilbud som inkluderer barn og unge som til daglig ikke deltar i kulturaktiviteter. Prioriteringen har vært ungdommer som sjelden får anledning eller har ressurser til å delta på vanlig kulturskoleundervisning eller i fritidsklubber.

I dette prosjektet fikk Norsk kulturskoleråd prosjekttilskudd fra Sparebank 1 SMN, en næringsaktør som satser på barn og ungdomsdeltakelse på ulike nivå i samfunnet.

3. Hva er «Ungdom som ressurs»

Prosjektet var et tiltak for å få ungdom til å delta i skreddersydde lavterskeltilbud som de selv kunne være med å skape. Fem kommunale kulturskoler fra regionen i Midt Norge ble invitert til å delta i prosjektet. Deltakende kulturskoler fikk som oppdrag å tilrettelegge for kulturtilbud i samarbeid med andre lokale tjenestetilbud som f. eks fritidsklubb og UKM.

Sammen med flere lokale aktører innen kulturfeltet ble ungdom mellom 14 og 18 år, som ikke deltok i organiserte fritidsaktiviteter, invitert inn i prosjektet.

Prosjektet ønsket å bidra til kreativ ungdomsmedvirkning og innovative lavterskeltilbud.

Rektorene i de fem kommunale kulturskolene ble utnevnt som prosjektledere. Hver kommune måtte sette sammen en ressursgruppe bestående av representanter fra ulike kommunale tjenestetilbud.

Norsk kulturskoleråd har hatt UKM Norge som en viktig samarbeidspart i prosjektet.

3.1 Intensjon

Hovedintensjon: Å få flere med i fritidskulturlivet

Hovedintensjonen med prosjektet har vært å arbeide for og med ungdom som faller utenfor fritidskulturlivet, og se på muligheter for å etablere gode tilrettelagte tilbud. Prosjektets fem deltakerkommuner har gjennom prosjektperioden meldt inn utfordringer og delt suksessfaktorer knyttet til rekruttering av ungdom og etablering av aktivitetene.

“Fint å møtes på tvers av kommuner og fag, og se på medvirkning i kulturperspektivet, som ikke er mitt virke til vanlig”.

Tilbakemeldinger fra spredningskonferansen

3.2 Forankring og legitimitet

I Kulturskolerådets strategi 2032, knyttet til funksjonsområdet næring, heter det at en skal:

- operasjonalisere og utvikle samarbeid med ulike næringsaktører
- bidra til utvikling i kulturskolene gjennom gjensidig kompetanseutvikling, synliggjøring og omdømmebygging
- ha et nasjonalt nedslagsfelt, sammen med samarbeidspartnerne
- utvikle eventuelt samarbeid med nye næringsaktører

Meld. St. 18 - Oppleve, skape, dele – Kunst og kultur for, av og med barn og unge

I St. melding 18 er regjeringen opptatt av at det legges til rette for et kunst- og kulturliv som involverer og hører på barn og unge. Det skal tas hensyn til hvilke forutsetninger barn og unge har for å utvikle seg, og det må legges til rette for at barn og unge skal kunne skape og delta i kunst- og kulturaktiviteter på egne premisser. Det er gjennomført gode og kreative kommunale prosesser gjennom prosjektene Ungdom som ressurs og Koordinert kulturarbeid for økt ungdomsmedvirkning og tverrsekstorielt samarbeid.

3.3 Hvorfor er tiltak som “Ungdom som ressurs” viktig i dag?

Samfunnet generelt og kulturfeltet spesielt opplever endringer rundt praksis innen inkluderingsprosesser, mangfoldsarbeid, samskaping og medvirkning. Barn og unges deltaking skal ha en større plass og en tydeligere stemme enn tidligere. Norsk kulturskoleråd ser på dette prosjektet som et viktig utviklings- og interessepolitisk arbeid.

Det er et mål at kultur- og skolefeltet skal bringe inn verdier, og bidra til det gode liv i kommunen. Dette innebærer at kulturarbeidere som jobber med barn og unge må ha et oppmerksomt blikk på ungdom som ikke finner mening i å delta i dagens organiserte fritidsaktiviteter. I en kulturskole for alle bør også samfunnsmandatet gitt gjennom Medl. St. 18 om å styrke ungdommens deltakelse i samfunnet tydeliggjøres, og dermed synliggjøre ungdommenes kulturelle kraft og ressurspotensiale der de bor.

Prosjektet inviterte kommunene til å sette i gang tiltak for å forebygge psykiske lidelser, og for å bekjempe ensomhet og isolasjon. Det er en viktig satsing å jobbe aktivt for å gi ungdom mestringfølelse og trygghet til å håndtere hverdagen.

4. Deltakere

Tilrettelegging og organisering av prosjektet var i regi av Norsk kulturskoleråd, i nært faglig samarbeid med UKM- Norge. Dette er fundamentert i en intensjonsavtale mellom organisasjonene.

Fem kommuner i Midt Norge deltok: Melhus, Steinkjer, Røros, Ålesund og Orkland.

Norsk kulturskoleråd skal bistå kommunale kulturskoler i arbeidet med å være en tilgjengelig arena i de unges liv, for kunst- og kulturopplevelser, for personlig, sosial og kunstnerisk vekst, uavhengig av kjønn, sosial klasse, etnisitet, legning, økonomi og opprinnelse.

UKM har høy kompetanse innen ulike temaområder knyttet til bl.a. ungdomskultur som relasjonsbygging, ungdomstrender, datakultur og gaming, brukermedvirkning og ung medbestemmelse.

De deltakende kommunene har prøvd ut tiltak, og har vist stor interesse for barne- og ungdomskultur som en del av den kommunale planleggingen i kommunen.

5. Prosessarbeid og gjennomføring

Prosessarbeid

Hver deltakerkommune hadde allerede i inngangen til prosjektet utarbeidet planer og tanker om hvilke retninger de ønsket å gå. Dette ble presentert på Kick Off-samlingen 22. mars 2023. På denne samlingen ble det bl.a. gitt foredrag om medvirkningsmetoder og gaming.

På fellessamlingene ble kommunene delt opp i interkommunale grupper, for å tilrettelegge for at kommunene kunne lære av hverandre. I tillegg ble det brukt tid på at hver kommune skulle kunne få presentere sine idéer, rammer, muligheter og utfordringer for de andre. Erfaringsdeling og diskusjoner mellom kommunene var en viktig del av prosessarbeidet i prosjektet. Det ble fokusert på hvordan kommunale tilbud som fritidsklubb, UKM, kulturskole, bibliotek med flere kunne samarbeide for å inkludere flere barn og unge lokalt. Tverrfaglig samarbeid forebygger ensomhet, når bredere ut til flere, og hindrer utenforskap blant barn og unge.

[Kick Off samlingen](#)

I mai 2023 fikk 4 av 5 kommuner besøk av prosjektledelsen og prosessveileder. Det ble tilbudt et veiledningsmøte med den kommunale prosjektgruppa og workshop og/eller foredrag innenfor en tematikk som kommunene ønsket, basert på deres lokale prosjekt. Her ble det jobbet med prosjektutvikling og idéverksted sammen med lokal ungdom. For flere kommuner ble dette utgangspunktet for videre arbeid i prosjektet. Medvirkning og samarbeid med lokal ungdom stod sentralt i prosjektet hos alle deltakerkommunene.

Det ble produsert en film fra hver kommune som viste arbeidet som er blitt gjort frem til delingskonferansen 6.mars 2024. Videoene finnes i lenke her:

<https://vimeo.com/channels/1891925>

Gjennomføring

Det er gjennomført to fellessamlinger for kommunene i Trondheim, med oppstartsamling 22. mars 2023 og andre samling 30. oktober 2023. Disse samlingene var en viktig del av prosessarbeidet i prosjektet. Underveis i prosjektet ble det jobbet lokalt med prosjektutvikling og utprøvinger, samt at prosjektledelsen var på veiledningsbesøk i kommunene før sommeren 2023.

På samlingene presenterte hver kommune temaer de hadde jobbet med og hva de hadde erfart i prosjektperioden. Mye læring ble delt, og det ble vurdert styrker og svakheter internt i kommunene som utgangspunkt for videre arbeid med ungdomsmedvirkning og tverrfaglig samarbeid etter endt prosjektperiode. [Andre samling høst 2023 – Prinsen hotell, Trondheim](#)

Prosjektet ble avsluttet med en åpen nasjonal delingskonferanse 6. mars 2024 på Scandic Hell Hotell i Stjørdal. Prosjektet er godt dokumentert og synliggjort på Norsk kulturskoleråds hjemmeside og i sosiale medier. [Spredningskonferanse, 6. mars 2024 \(Avslutning\)](#)

6. Medvirkning og samarbeid

6.1 Hvordan ble det jobbet med ungdomsmedvirkning

Ungdomsmedvirkning har vært et gjennomgående tema for prosjektet. Både kommuneledelse og prosjektledelse har gjennom prosjektet fått økt kompetanse på tematikk og metodikk. I tillegg har den nasjonale prosjektledelsen gjennomført workshops i flere av kommunene hvor ungdom ble direkte involvert blant annet i idéutvikling av lokale tiltak for å hindre utenforskap og for å inkludere flere. Metodikken er hentet blant annet fra Ungdom og Fritids medvirkningsmetodikk for fritidsklubber.

6.2 Forankring hos kommuneledelse

Involvering og forankring hos kommuneledelsen har blitt opplevd som viktig i prosjektet, selv om det har vært ulik grad av involvering. Hvis ansatte som jobber direkte med ungdom skal få tid til kompetanseheving og gode rammer for å drive medvirkningsprosesser, så trengs det en forståelse og vilje hos kommuneledelse innenfor tematikken. Dette har vært belyst tydelig fra prosjektets side. Ung medbestemmelse krever oppmerksomhet, kompetanse og tid hos ansatte og ledelse for å fungere godt.

“Veldig aktuelt tema, nyttig samtale i gruppa. Erfaringsutveksling og nettverksbygging”.

Tilbakemeldinger fra spredningskonferansen

6.3 Lokalt samarbeid

Ulik tidsbruk, kompetanse og rammer i de forskjellige virksomhetene skaper magfoldige løsninger for medvirkning. Klarer man å se sammenhengen mellom virksomheter, og at kompetanse og løsninger kan flyte på tvers i kulturenhetene lokalt, kan man skape mer effektivitet og dermed bedre resultater for god ungdomsmedvirkning.

Ungdom ser ikke seg selv låst i de ulike «siloene» som ofte preger det offentlige produksjonsapparatet. Ved at ledelse og ansatte løfter blikket og samarbeider på tvers kan en få et større mulighetsrom til å forstå ungdommene og deres behov. Det er da lettere å la ungdommene bli med å løse disse problemene gjennom gode medvirkningsprosesser. I tillegg må det lokale samarbeidet sees utover kun det offentlige tjenestetilbudet. Frivilligheten og næringslivet lokalt er viktig å involvere for et helhetlig tilbud. Dette skaper bredde og større deltakelse blant målgruppen.

6.4 Nasjonalt /regionalt samarbeid

Norsk kulturskoleråd, Ungdom og Fritid, UKM Norge og Kulturtanken har en omforent samarbeidsavtale. Fokuset er på tverrfaglig samarbeid og det at å se på det offentlige kulturtilbudet som en helhet er viktig nasjonalt, regionalt og lokalt. Dette prosjektet er en del av en portefølje av prosjekter som det blir samarbeidet om nasjonalt.

Mange nasjonale, regionale og lokale næringsaktører samarbeider også om å nå ut for å skape bredde og bedre deltakelse blant barn og unge, herunder bedre oppvekstvilkår og utviklingsmuligheter lokalt. Dette prosjektet er et eksempel på nettopp et slikt regionalt og nasjonalt samarbeid som har fått grobunn lokalt.

6.5 Koordinert kulturarbeid

Det har som nevnt blitt gjennomført et tidligere prosjekt ved navn «Koordinert kulturarbeid» med lignende tematikk og nedslagsfelt som dette prosjektet. Resultater og informasjon, samt rapport fra prosjektet finner du på www.koordinertkultur.no

“Berikende å treffe andre på tvers og fra andre steder i landet”

Tilbakemeldinger fra spredningskonferansen

7. Resultater

Alle kommuner er nå i gang med sine prosjekter og videreutvikler disse. En gevinst for kulturskolen er at det er knyttet samarbeid med andre aktører i kommunen som f.eks. fritidskulturelvet og Ungdommens hus. Prosjektet har også vært en døråpner for ny organisering og faglig innhold for kulturskolen i fremtidens kommune.

Det har også vært utviklende for kulturskolen å få innblikk i ungdommens behov, for dermed å treffe de riktige tilbudene som når ungdom som faller utenfor fritidskulturelvet. Det har derfor vært viktig for kulturskolen å gjøre seg attraktiv for ungdom i kommunen.

I Steinkjer har satsing på gaming blitt en suksess. Satsingen er politisk forankret og de er bevilget økonomi til innkjøp. Ungdom og fritid og frifond-ordningen har også vært avgjørende for videre drift og samlokalisering med kulturskole og ungdomstjeneste. Dette har vært avgjørende for å utvikle nye tilbud innen kulturskole/ungdomstjeneste gjennom tverretatlige samarbeid med ungdomsforum. Ungdomsrådet er tett knyttet til ungdomstjenesten gjennom at fagleder er sekretær i ungdomsrådet.

De største styrkene i gjennomføringen av prosjektet i Melhus har vært at prosjektgruppen kjenner hverandre godt, og ser prosjektet i et helhetlig perspektiv, påkoblet kommunens planverk. Dette betyr at prosjektet er godt forankret i enheten. Prosjektet skal sammen med andre utviklingsprosjekt hjelpe ledergruppen på veien til å se helhetlig på mulighetene når det gjelder måten de organiserer tilbud på.

I Orkland ble satsingen på ungdomsmedvirkningen veldig sentralt. De har hatt en grundig prosess hvor ungdom har fått skissere sine egne ønsker og behov. Det tiltaket de har valgt å prøve ut er det ungdomsrepresentantene i prosjektgruppen har mest tro på, og som de mener speiler det de fleste som deltok i prosessen på fagdagen tok opp. Ungdommene i prosjektgruppen er også de som jobber med den praktiske organiseringen. Samtidig har de vært aktive bidragsytere i arbeidet med prosjektmandat og budsjett. Resultatet er kompetent ungdom som ikke bare er en ressurs, men som nå er pådriverne i prosjektet.

I Røros fikk man et bedre og tydeligere samarbeid med Ungdommens Hus og kulturavdelingen. Sakte, men sikkert har aktørene etablert en bevissthet om kulturaktiviteter som virkemiddel med tanke på utenforskap i kommunens øvrige virksomheter. Etablering av kontakt med den lokale Sparebank 1 SMN, som mulig bidragsyter er også et viktig tiltak.

I Ålesund ønsket prosjektgruppen å få til et tverrfaglig nettverk for folk som jobber med barn og unge lokalt i Skodje, noe de fikk til. Gjennom prosjektet har ansatte ved biblioteket, Ung i Ålesund og fritidsklubb, frivilligsentral, innbyggertorg, kulturavdelinga og kulturskolen blitt kjent på tvers. Å vite om og kjenne hverandre på tvers, ansatte, frivillige og foreldre, er gull verdt! De brukte open space som metodikk. Det skapte involvering og engasjement, og var en god måte å få frem og konkretisere ideer som kunne tas videre. Et konkret prosjekt som kom i gang i 2023, var at biblioteket og frivilligsentralen startet opp juniorkvelder for 5.- 7. trinn, de som er for unge til å være med i fritidsklubben.

Norsk kulturskoleråd har etablert et godt kontaktnettverk med bl.a. KRED (Kompetanse- og ressurscenter for e-sport og datakultur). KRED utforsker og synliggjør datakultur som kulturuttrykk, hever kompetansen om datakultur hos ungdomsarbeidere og beslutningstakere, forebygger utenforskap, og skaper fysiske møteplasser for ungdom innen e-sport og datakultur.

Nasjonal spredningskonferanse

En nasjonal spredningskonferanse ble avholdt som en avsluttende samling på Scandic Hell Hotell 6. mars 2024. Her ble det engasjert nasjonale foredragsholdere med fokus på utenforskap og psykisk helse. Konferansen var mer enn fulltegnet med 98 deltakere fra hele Norge. Pågangen samt tilbakemeldingene tyder på at dette er et tema som opptar mange, og som er meget aktuelt i dagens samfunn. Behovet for en årlig konferanse er derfor stort og et fokus for fremtiden. [UKM-Podcast fra avsluttende spredningskonferanse 6. mars 2024](#)

8. Anbefalinger

- Årlige nasjonale samlinger med tema som psykisk helse, utenforskap, mobbing, ungdomskultur m.m.
- Å utarbeide en veileder for et koordinert og medvirkningsbasert kulturarbeid i kommunen. Arbeidet vil gjøres i samarbeid med UKM-Norge, og Ungdom og Fritid.
- Å opprettholde og videreføre intensjonsavtale mellom de nasjonale organisasjoner; Kulturtanken, Ungdom og Fritid, UKM, NOKU og Norsk kulturskoleråd.
- Gjennom denne avtalen understreker partene viktigheten av samordning, helhetstenking og dialog. Det er en uttalt ambisjon å videreføre etablerte prosjekter og nettverksarbeid, dele erfaringer systematisk, samarbeide om konferanser, forskning og rapporter, og koordinere faglige innspill.

9. Kompetansbank

Prosjektet har benyttet seg av flere organisasjoner og kompetansemiljøer i Norge som jobber direkte inn i feltet mangfold og inkludering, fattigdom, utenforskap, psykisk helse og datakultur. Nedenfor følger en oversikt over frivillig- og interesseorganisasjoner som jobber med disse feltene.

Frivillighet Norge

LNU - Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner

Unge funksjonshemmede

Norsk friluftsliv

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité

Norges Frivilligsentraler

BUA - Norges største nettverk for utstyrsordninger

Kulturaliansen

ALLEMED

ALLEMED Verktøykasse

Fritid for alle

Brukhue - Gratis undervisningsopplegg for å forebygge nettmobbing og utenforskap

Mental helse ungdom

Mental helse ungdom - Oskar Fjørtoft Sandanger - YouTube-serie

PitStop Norge - Sammen ruster vi ungdom for livet. En innovativ løsning for ungt utenforskap i Norge.

Voksne for barn – Arbeid med psykisk helse

KRED - Kompetanse- og ressurscenter for e-sport og datakultur

NOVA – det digitale kulturhuset

NORCUP-TEAMET

NORCUP-UKM

Relevante strategier, rapporter og føringsdokumenter

Meld. St. 18 (2020-2021) «Opplive, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge»

Fritidserklæring

Kulturskolen som utviklingsaktør i fremtidens kommune

Dialoghefte - Fremtidens kulturskole

Prosjektet KIL (Kulturskolen som inkluderende kraft i lokalsamfunnet)

Utenforflokken

Håndbok i medvirkning: “Med ungdom som ressurs”

Veileder - Formidling av dataspill som kulturuttrykk

Veileder - Møteplasser for dataspill og datakultur

Strategi- Mangfold, inkludering og utenforskap

Strategi – Kulturfrivillighet

Innspill til strategi for kulturfrivillighet

Rapporten – Møteplass datakultur

Rapporten - Koordinert kulturarbeid for barn og unge

Lenker til artikler, filmer og UKM-podkast:

[Spredningskonferanse, 6. mars 2024 \(Avslutning\)](#)

[Kick Off-samlingen - Prinsen Hotall Trondheim](#)

[Andre samling høst 2023 - Prinsen Hotell Trondheim](#)

[Ungdom som ressurs - Kommunebesøk](#)

[UKM-Podkast på avslutningsamling](#)

[Filmer fra våre fem pilotkommuner](#)

Fotografier er hentet fra de fem deltakende kommunene.

Produksjon og grafisk design:
Norsk kulturskoleråd

